

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescã-politicã.

Insertiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua órá 6 cr., a treia órá 5 cr., şi de fiesce care publicatiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, sã se adreseze la »Redactiunea şi Administratiunea Unirii« în Blaş.

Anul VII.

Blaş 27 Februariu 1897.

Numerul 9.

Dóuë mësuri.

Nu pot alt fel compatrioţii nostri magiari. Nedreptatea pare cã li-s'a prefãcut în sânge, pentru cã şovinism şi temere faţă de tot, ce e românesc, a cuprins sufletele lor.

Mã deunãzi în cursul debaterii budgetului ministeriului de agriculturã deputatul Werner a vorbit despre colonisãri şi în legãturã despre rapoturile naţionale din Ardeal. În discursul sãu domnul deputat s'a arãtat cuprins de o fórtã mare iubire faţă de concetãtenii nostri saşi şi i-a fãcut atenti, sã se îngrãdescã bine, pentru cã nu magiarismul, ci românismul este mormintul naţionalitãţii sãsesce. În scopul acesta le recomandã, sã continue cu insistinţã cu colonisãrile şi cu renoirea şi întãrirea némului lor, pentru ca ast fel sã póta rezista amalgamisãrii orí mãi bine zis înãduşirii prin potopul mereu crescãtor al românismului. Tot acest recept îl recomandã domnul deputat şi Magiarilor pentru a întãri şi pentru a apãra elementul magiar din Ardeal.

Care e invãtãtura din acest discurs? E, cã Saşilor le este permis a recurge la tóte mijlócele pentru a-şi renoi némul şi pentru a se apãra împotriva Romãnilor.

Noi sintem recunoscãtori domnului Werner pentru liberalismul sãu. Fie sigur, cã noi cu bucurie vom vedé pe fraţii saşi conservãndu-şi naţionalitatea,

mãi mult chiar, îi vom vedé cu veselie înaintãnd şi întãrindu-se chiar. Şi tot aşa de veseli vom saluta şi pe fraţii magiari în lucrarea, ce o vor desfãşura pentru pãstrarea naţionalitãţii sale fie aici în Ardeal, fie în Ungaria proprie. Noi nici când n'am ţintit la desnaţionalisarea nimãnuí. Nu ne trebuie renegaţi. Orí de unde ar veni, îi despreţuim. Renegaţii nu sînt element sãnãtos. Elemente putrede nu dorim sã altuim în trunchiul naţiunii nóstre.

Tot, ce dorim noi, e, sã fim lãsaţi în pace. Dacă poporul nostru a rãmas virgin, dacã s'a pãstrat într'insul puterea strãbnnã, dacã stricãciunea altor némuri nu i-a corupt sãngele din vine, dacã şi-a pãstrat rodnicia sa şi se înmulţesce, asta nu e o vinã a nóstrã, ci un merit, şi adevãraţii bãrbaţi de stat ar trebui sã se bucure, cã între mãdulãrile statului se aflã un element atãt de sãnãtos, care nu e avisat la renoire meşteşugitã, ci din puterea sa originarã aruncã lugeri mari şi graşi.

Dar la noi nu e aşa. La noi se mësura cu dóuë mësuri. Pe Saşi îi împintenã la actiune de apãrare şi de înaintare. Pe Romãni îi blãstemã, pentru cã din darul lui Dumnezeu se înmulţesc. Conservarea şi cultivarea comorilor naţionale e virtute, dacã o fac Magiari orí Saşi, şi dacã ţintesc a cucerii teren şi printre cei de altã limbã, e chiar eroism; dacã înse Romãni se înmulţesc şi tind a conserva, ceea ce aũ, fãrã de a se atinge de ceea ce

este a altuia, atunci e pericol, e mormint, e perirea patriei.

Dar nu e numai aici, unde ni-se mësura cu ocaua cea micã. Vedí Dómne şi noi Romãni, cari ca şi alte némuri dorim a prospera şi a ne face membri folositori ai ţerii, am ajuns a recunósce, cã o condiţiune neapãratã a progresului nostru este înaintarea pe teren material şi crearea unei clase mijlocii, a unei clase de meseriaşi şi comercianţi.

În vederea acestui scop am întemeiat instituturile nóstre de bani, ca banii nostri, averea nóstrã tot la noi sã rãmãnã, şi sã nu fim pe banii nostri tributari altora, cari de pe pungile nóstre sã se înavuţescã. Tot de acest scop conduşi am întemeiat în Blaş sub formã de reuniune de consum o întreprindere comercialã, şi dupã noi s'a întemeiat alta mãi mare în Sibiu.

Póte fi om cu dragoste pentru ţarã, pe care lucrul acesta sã-l supere? Nu e óre bunãstarea pãrţii o condiţiune esenţialã pentru bunãstarea întregului? Póte fi fericit şi bogat un stat, ai cãrui membri sînt nefericiţi şi calici?

Şi totuşi se aflã ómení şi încã fórtã mulţi, cari s'aũ alarmat şi pentru întreprinderile aceste ale nóstre. Presa şovinistã s'a grãbit a denunţa noul pericol, şi agrara „Hazánk“ vede oblu un nou instrument politic pentru pregãtirea visului de aur al Romãnilor, pentru pregãtirea „Dacoromãniei“.

E într'adevër grozav desastrul, ce-l

Feuilleton.

Procesul Episcopului I. I. Clain.

Studiu de George Bogdan-Duică.

Continuare.

4

1744. Iunie 25.

Cuvintarea de deschidere şi propunerile episcopului Clain din sinodul dela Blaş, scrise de secretarul sãu Petru Daianul. ¹⁾

Reverendissimi et Adm Rdi in Chto Fratres!

Quando quidem ad Fraternitatum Vestrar totius Synodi Generalis, ac V: Cleri petitionem, tertia iam vice fuerim apud Augustam Aulam; non tantum mihi persuasum est, quod unanimiter expectetis, cupiatisque scire ea, quae acta sunt, et in quo stent Cleri, Populi negotia, verum etiam permulti ex V: Clero, et Populo serio institerunt, ut ea declararem. Quam ob rem non tantum eiusmodi instantiam petitione, ex V: Generalis synodi expectatione

considerata, sed et meae hoc esse obligationis reputans, antequam ad praesentis Generalis Synodi momenta ventum fuerit, breviter de illis verba facere iudicavi.

Et quoniam nonnulli praesertim novitii in officio, fors ignorent, quid in nostris continentur Privilegiis, et quae specialium sollicitemus; primum itaque unum quis noverit, quod in primo Diplomate A-o 1699 elementer concessio. Ecclesiis, et Sacerdotibus unitis cum S: Matre Romana Ecclesia ea concedantur Privilegia, immunitates, et Praerogativa, quibus Ecclesiae Ecclesiasticaeque personae Latini Ritus gaudent; in 2-do vero Diplomate eiusdem Divi Imperatoris de A-o 1701 (cuius confirmationem, cum et Excelsa Aula illud citare soleat, instantius sollicitamus) 15 Articuli habentur. In primo articulo confirmantur omnia nostra priora Privilegia. Per 2-dum immunitantur sacerdotes a tributis, teloniis, naulis et decimis de terris Ecclesiasticis. In 3-tio Recipitur populus unitus pro filiis Patriae, declaraturque capax omnium Beneficior Legum et officior Patriae huius adinstar reliquor Patriae filior.

In quarto demandatur, ut Catechismi S. Unioni conformes distribuantur per omnes diffformes vero colligantur ab omnibus.

In 5-to constituitur Theologus, Generalis causar auditor, qui synodo intersit, pariter ut cum toto Clero dependamus ab Eminen-tissimo ac Rdm Archi-Eppo Strigoniensi.

In 6-to Prohibentur nobis correspondentiae cum Principibus Valachiae, et Moldaviae, aut aliquo Patriarcha.

In 7-mo prohibetur ne numerus Popar super necessarium in iudicium Dnor terrestrium augeatur, Eppus ne muletet, excommunicet, aut divortiet sine praesentibus Theologi.

In 8-vo Conceditur facultas Scholas, Albae, in Fogaras, et Haczeg, pariter ubi nostrates plures fuerint, templa erigendi.

In 9-no Prohibetur Eppus, punire sacerdotes et Archi-Diaconos absque synodo; ver siquid adversus eosdem habuerit eos medio Theologi deferat ad Archi-Eppum.

In 10-mo ut synodus determinet stolam pro copulationibus, sepulturis, etc.

In 11-mo Qui vero huiusmodi Privilegiis gaudere voluerit, is faciat professionem S. unionis coram Eppo, et Theologo.

In 12-do Permittitur Clero ius eligendi tres personas pro Eppo, et quem Regia Aula ex tribus electis confirmaverit, is sit Eppus.

In 13-tio ut tam Eppus, quam Theologus

¹⁾ Multele scurtãri, fiind uşor de observat şi de întregit, am tipãrit acest document fãrã de completãri.

produce în multe capete șovinismul și ura de rasă.

Ce să mai scie face bieții Români? De pe terenul politic i-au scos. Acum nici terenul economic nu vor, să li-l lase. Ce să facă atunci bieții de ei?

Nu le rămâne alta, de cât să ție lumea în cap. Și asta scim, că mulți ar dori-o.

Dar fie liniștiți toți aceștia. Români nu se vor duce din țara asta, dacă nu pentru alta, apoi nu cel puțin din acel motiv, ca să nu apară răi patrioți.

Atentat asupra presei. — Foile magiare preamăria guvernul, de câte ori pune la cale improcesuarea și condamnarea ziarelor nemagiare. Unora din ziarele liberale li-se păreau prea laxe legile și patentele absolutistice, după cari se judecă în Ardeal delictele de presă. Br. Bánffy măsurile îndatinate față de presa română a început a le practica și în contra organelor de publicitate ale partidului poporal, și azi mâne le va aplica în contra a orî ce scriere îndreptată în contra politicii dominante. Prin această voesce a închide gura opoziției, carea dacă nu pôte ataca guvernul în parlament, se încercă a-l discredită prin presă.

Începutul terorizării Magiarilor chiar acum se urzesce prin tragerea la răspundere a deputatului poporal Lepsényi pentru un articol publicat în fôea „Krestyán“. Procurorul nu se mulțamesce cu atâta, că agitația la ură confesională, ce pretinde a se cuprinde în acel articol, a fost deja obiectul unui proces, în care juriul cu 6 contra 6 voturi a achitat pe păpucarul Mayer, care a luat asupra-și responsabilitatea pentru cele scrise. El cu orî ce preț voesce a pune în față tribunalului de presă pe deputatul Lepsényi editorul foii. Spre acest scop a cerut de la dietă suspendarea dreptului de imunitate a lui Lepsényi, și maioritatea dietală s'a și grăbit a împlini dorința procurorului,

de și delictul de sub întrebare s'a judecat o dată și deja s'a și prescriis.

Ca guvernul să pôtă ține și mai bine în frîu presa, în proiectul de lege despre procedura penală mai multe delictete de presă, cari până acum se judecau înaintea curții cu jurați, se pun în o categorie cu delictetele ordinare, și se prevede judecarea lor înaintea tribunalelor comune.

Acest atentat asupra libertății de presă a îndemnat pe ziaristi a lua poziție de apărare față cu guvernul numit liberal, care își manifestă liberalismul mai ales prin suprimarea libertăților publice.

Când guvernul proceda în mod violent în contra bisericii ori în contra naționalităților nemagiare, presa liberală magiară îl glorifica; acum înse aceea-și presă se vede amenințată de cătră absolutismul de stat.

Reuniunea ziaristilor din Budapesta a ținut Lunî o conferență, la care participând ziaristi din tôte partidele politice, dintre cari unii sînt și deputați, au protestat în contra atentatului, ce se face asupra libertății de presă punendu-se delictetele de presă în un rînd cu delictetele ordinare. Conferența a hotărît, să înainteze în cestiunea acêsta un memorandum și să provôce întregă presa din patrie, ca să ție poziție față cu planul de a se restrînge libertatea presei.

De și cam târziu, dar totuși e bine, că reprezentanții presei magiare s'au deșteptat din delirul șovinismului și vîd, că armele folosite până acum de guvern față cu presa nemagiarilor sînt periculoase și pentru Magiarî. Numai de nu ar recăde în delirul șovinismului și de ar apêra, cel puțin pe viitor, cu sinceritate libertatea presei.

Indiferentismul la noi.

„Și Leményi a fost primit la capêtul Dumbravei“ dintre Sibiu și Rêșinari „între hotarê ca un principe. Bărbați, femei, copii, toți în haîne de sêrbătore, cu prapori au ieșit înainte și l-au rugat, să se ostenescă, să deslege morții și de la cele 2 biserici ale lor,“ adecă de la cele neunite.

„Acestea le-am vîdut cu ochii mei și încă multe de acestea.

„Ôre episcopii de acum de ce nu fac asemenea? Și dacă o asemenea purtare a lor ar bate la ochii adversarilor nostri seculari, cine-i împedecă pe amărîții și miserii preoți a nu ceti rugăciunile sântului maslu, a nu boteza, cununa și îngropa pe credincioșii lor împreună?

„Ceea ce s'a putut îndeplini înainte cu 20, 30 de ani până la venirea Șuluțului cu „mai bine ne unim cu cei de o credință, de cât cu cei de un sânge cu noi“, și răspunsul Șagunei „nu voiț tovărășia cu uniți“, — să nu se mai pôtă face cel puțin prin adâncimile văilor de munte și prin câmpia cea lată și bogată?!“¹⁾

Cine a scris cuvintele acestea? Nimeni altul de cât — dl Ion Axente Sever.

A! Ion Axente Sever le-a scris? Atuncia — capete plecate! Cine ar cuteza, să se împotrivescă cuvîntului, care-l rostesc Ion Axente Sever?

„Certe-se preoții ei între ei,“ continuă dlui, „pentru câte un corn de prescură, așa se cêrtă academicii, filosofii, fisicii, tehnicii, care de care e mai-mai, și altul e zero. Rivaliseze Blășeni cu Sibieni. Asta ne place, e o concurență nobilă, dar nu se musce unii pe alții, și dacă cu tôte cultura superiôră nu se pot înălța de-asupra patimilor omenesci, ei, cel puțin noi mireni lăici de ambe confesiuni să nu-i imităm și să adoptăm și noi maxima părinților nostri neînvețați, cari zic: „Ceea ce zice popa, să faci, dar ceea ce face el, să nu faci.“

„Așa facend noi și vîdend ei, că tôte certele și apucăturile lor nu mai prind, se vor deștepta și se vor îndrepta, ca să nu rămână înapoia noastră ne mai putend fi lumina lumii și sarea pămîntului.“

Așa dl Ion Axente Sever.

Noi scim prea bine, ce-l îndemna pe dlui, să scrie în acest chip. O spune de alt mintea și dlui destul de limpede închiând

¹⁾ »Din memoriile mele« de Ion Axente Sever publicat în »Tribuna Poporului« din 7 a c.

Clero et Populo doctrina, et exemplo prae-luceant, et conservent in pietate.

14-to Cunctis officialibus demandatur, ut in pfatis privilegiis unitos manteneant, ac defendant, demum.

15-to ut hoc Diploma ubiq publicetur, contradictores vero si qui essent suae Matti deferantur pro adhibenda medela.

Quae nostrae erant partium, in quantum possibile fuit, quemadmodum scitis, et allegatis, arbitramur adimplevisse, quae spondimus, et ad quae nos obligavimus, etiam tenemus, at pariter notum est quam haecenus ex solatio promissis habuerimus consolationem; quae vero postremo impetratasint, auscultate.

Iuxta votum. et desiderium singulorum vestrum omni nisu conatus sum, ut cuncta praespecificata Privilegia confirmentur, et manteneamur in illis; verum ex parte Provinciae responsum fuit, quod Diploma 2-dum stare non possit, siquidem n sciatur an fuerat publicatum vel n? Inter caetera replicavi, quod cum in onerosis observetur, et allegetur, necesse est ut etiam in reliquis suum retineat vigorem; verum incassum, quia a parte Provinciae facta est magna oppositio, nec admittere volunt, ut Populus noster sit receptus, adinstar aliarum nationum, in hoc Pptu. Ego declaravi, quod V. Clerus haud velit onerosos Articulos, absq solatio observare; sed satis quod eiusdem Diplomatis confirmationem in hodiernum impetrare n potuerim. Verum quidem

est quod Diploma primum, in quo solius Cleri, non etiam Nationis mentio fit, dignata sit clementissime confirmare sua Mattas, sed cum hanc ipsam confirmationem adhuc circa finem Ianuarii ad Inelytos Status pro legali publicatione porrexissem, Inelyti Status acceperunt in disputationem, dicentes debere intelligi solum de immunitatibus, ecclesiasticis personalibus, fundisq ecclesiasticis, cum tamen eiusmodi fundos paucis in locis habeamus, taliterq extradare noluerunt cum indorsatione, (ut antea fuerat) absq circumscriptione. Unde humillima cum instantia recurri ad suam Mattem dignata est sua Mattas decreto clementissimo mediante mandare, ut suam I. Status submitterent informationem, qua de causa noluerint extradare dictu Diploma cum indorsatione, uti prius fuerat; responderunt autem quantum mihi constat, me esse huius rei causam, siquidem ipsi, dedissent, ast ego acceptare noluerim; et verum est, quod cum eiusmodi circumscriptione acceptare noluerim, neq consentire possumus, ut illi pro suo libitu cum praedictio nostro interpretentur. Haud enim concessum est alteri, quam Regi Regia interpretari Privilegia. Instantiae, protestationes nostrae pro nihilo habitae sunt, ac proinde in hodiernum usq Diem illud Diploma apud Magistrum Protonotarium habetur.

Decimae pro subsistentia Parochorum non sunt datae, sed inhaerent I. Status conclusis in Delegata Commissione Trannica Anno 1737 X-br. 18 Die.

Conclusum autem est in ea Commissione ut, ubi fuerint supra 50 usque ad 100 familiae, sint duo popae, ubi plures, tres, verum omnes super uno fundo habitent.

Solutio, a familia in bono statu stante tres metritae frumenti, a mediocri una et media, de illo frumento, quod habebit hospes, a paupere 30 denarii, pro baptisate denarii sex, copulatione 24 denarii, pro pascatate nihil, pro Molitva Den 3. in Epighania denarii 3. pro extrema unctione nihil, sepultura magna unus flor. szerekusza unus flor. szerindar sex flor. klacae tollantur, extra haec si sacerdotes habuerint seminaturam extra terras Ecclesiasticas, cuncta pro illis onera supportent, praestentq decimas.

Ab Augusta Aula missi sunt ad Status duo Articuli; in primo confirmabantur cuncta etiam nostra Privilegia; in 2-do cuncti Articuli Religioni Catholicae tam latini quam Graeci Ritus praedicti tollebantur, verum cum vidissent Status hos Articulos Nobis fore favorabiles, aliter reformarunt; submitteruntq preces ad suam Mattem, ut a se reformatos confirmare dignaretur.

In priori Articulo reformato a Statibus Nobilium solum, et Sacerdotum Privilegia memorantur, verum Populum, Plebemve nullatenus recipiunt.

Ex 2-do expressa verba Graeci Ritus, quibus clare, et distincte nobis favebatur, omiserunt. Caeterum Eppatus noster confirmatur, verum in moderno solum statu, ita ut

cu cuvintele bardului nostru A. Mureșan: „Românii din patru unghiuri, uniți-vă în cuget, uniți-vă în simțiri!”

Scim, că dl Ion Axente Sever încă și acum la bătrânețe se scie însuflețit cu însuflețire de tiner pentru binele național al nămului nostru. Și asta scim să o respectăm în dlui, după cum se și cuvine, să o respectăm.

Și însuflețirea acésta pentru binele național al nămului nostru l-a făcut, să scrie și rîndurile, cari le-am citat. Dluî își închipesce, că disputele cele ce le avem noi cu „frații” noștri „ortodoxi”, ar fi păgubitoare pentru binele acela al nămului nostru. Dluî a rămas înse dator cu dovada. Am dori, ca dluî să ne spună, ce pagubă ar pute să resulte pentru binele acela din disputele acestea. Țr până nu o va face acésta, până atuncia învătătura, ce resultă din cuvintele dluî, noi sîntem în drept a o resuma în cuvintele: „Baculus in angulo, ergo pluit.”

În sfârșit noi așa scim din Evanghelie, că Christos a întemeiat o singură împărăție a lui Dumnezeu, și a zis: „Cantați mai întâiu împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui, și cele alalte „tôte”, până și binele național al nămului vostru, „se vor adauge voué.” Țerte-ne deci dl Ion Axente Sever, dacă noi preferim a fi proști cu Christos cercând dreptatea lui Dumnezeu de cât a fi cumiți cu dl Ion Axente Sever aruncând dreptatea și minciuna într'o căldare.

Căci din cuvintele citate ale dluî Ion Axente Sever a fără de învătătura „Baculus etc.” am mai scos nu încă o altă învătătura, ci constatarea unui fapt. Am constatat a nume din cuvintele acelea, că și dluî e înrolat în tabăra acelor laici ai noștri, — leghion e numărul lor, că sînt mulți, — cari în teorie și în praxă se țin de axioma: „Unit orî neunit, tot un drac!” Țerte-mi-se frasa acésta, dar am auzit-o deja de atâtea orî din gurile laicilor noștri, cât mă pot hotări a o și tipări fără de a mă teme, eă laicilor noștri se vor sminti întru ea.

Destul că espectorările dluî Ion Axente Sever îmi aduc a minte de un rău, de care

sufere laiceimea noastră unită, — că și cea neunită suferă de el, asta e în drept să o constate în rîndul cel dintăiu „Telegraful Roman”. — Am ajuns până acolo, că pe unii dintre laicilor noștri lupta noastră națională politică îi preocupă așa de tare (?), cât ei de dragul isbăndeii naționale sînt gata a se lăpăda chiar și de ceea ce ar trebui să le fie lucrul cel mai sfînt și mai scump, mai scump și de cât viața, sînt gata a se lăpăda chiar și de convicia sa religioasă, chiar și de adevăr, când ei orbiți de patima aceleii lupte gîndesc, că convicia aceea, că edeverul stă isbăndeii naționale în cale. Țră massa cea mare a inteliginței noastre laice e cu mult prea leneșe de a-și mai frămînta mintea cu lucruri, cari nu aduc dividende, pe cum sînt lucrurile religioase, și așa și ea se conformeză axiomei: „Unit orî neunit orî Nazaren, tot un drac!”

De răul acesta de altmîntre sufer și alte popore în zilele noastre, popore, de la cari am putut să învătăm mult bine, și cu tôte acestea am învătă de la ele multe rele. Ba putem să zicem încă și mai mult: la marile puteri cele vechi, la puterile cele înarmate din creștet până în tălpi, în timpul mai nou s'au alăturat mai multe mari puteri sociale: instituții și vederi de ale poporului, cari deprind asupra spiritelor o forță mai mare de cât tôte puterile politice, de cât tôte miliónele de baionete. Așa ne-am îndatinat noi fiil vécului al XIX-lea a grăi despre marea putere a preseii, despre marea putere a „opiniunii publice”, despre marea putere a francmasoneriei, despre marea putere, ce o constitue Alliance israelite etc. Între acestea mari puteri îmi vine, să înșir și forța moleșitoare și influința molipsitoare a indiferentismului.

Și dintre tôte acestea mari puteri moderne la noi la Români chiar céstă din urmă a cuprins mai mult teren de cât orî care alta. Indiferentismul, adevă nepăsarea, spēlătăcirea și ignoranța religioasă, a ajuns, de se ține și la noi de bon tonul claselor „culte”. Și apoi cine nu scie, că acest pre-

tins bon ton a devenit o putere socială și chiar și politică uriașă? Și cine ar avé curajul de a da pept cu puterea acésta? Pepiniere de ale indiferentismului și pe la noi ca și pe airia sînt școlile medii și superioare, — nu întru atăta ale noastre cele gr.-catolice, ci mai virtos cele străine după limbă și după confesiune, — mai de parte literatura cea lipsită de principii, atăt cea de jurnale cât și cea de cărți, atăt a noastră cât și cea străină, căsătorii mestecate, apoi mesele birturilor cu conversările lor frivole, cari eschid tema religioasă ca o „lipsă de tact” orî o admit numai pentru a-și face din ea obiect de haz, întrunirile sociale împreunate cu excursiuni în zile de Duminecă și de sərbătore, cu bancheturi în zile de post, cu baluri în zile oprite etc. (Va urma.)

Revistă bisericescă.

Din Patrie.

Efectele politicii bisericesci urmate de guvern le simțesc acum și protestanții, cari au părținit reformele. O parte însemnată a poporului protestant se declară de neconfesional; alții se mulțămesc cu așa numita căsătorie civilă și nu vor să mai scie de cea bisericescă. Comunitatea bisericescă luterană din Budapesta în adunarea generală de Duminecă a constatat, că în 1895 dintre părechile, cari s'au prezentat la matriculantul civil, au venit și la biserică 118, pe când în 1896 au venit și la biserică numai 63 de părechii, adevă abia pe jumătate.

Roma.

Sfinția Sa a trimis arhiepiscopului de Paris o scrisore din incidentul aniversării a 25-a, de când Msgr. Richard e consacrat de episcop. În scrisore laudă meritele iubilantului.

În 20 Papa a primit în audiență pe contele de Mun conducătorul catolicilor din Franța, cu care s'a întreținut timp de o oră.

plura beneficia, vel maiora bona habere non valeat.

Et quanquam dicant Nobiles Valachos ee receptos adinstar aliar Nationum receptor Nobilium, at tamen quodam Die nonnulli Inclytor Statuum assurgentes dixerunt, quod comparari non possit Nobilis Valachus Nobili Hungaro, estoq digni illi essent, non tamen maiora beneficia, sed solum pedanea competant valachis. Quae ex perlegendis uberius patebunt. Protestationes nrae nec inter Status, nec in Protonotariatu receptae sunt.

Verum his missis descendamus ad novum, illum casum: non dubito quin omnibus constet, quale disturbium fecerit in aliquibus locis in Populo nostro, quidam Callugerus docendo contra unitos; iuxta cuius doctrinam in aliquibus locis nec ad templum pergit populus, sacerdotes unitos n observant, mortuos absq funebralibus, et spiritualibus obsequiis sepeliunt, infantes per vetulas baptizari curant, et alia eiusmodi spiritualia damna contingunt.

Inclytus Status Catholicus dicebat ut ipsemet exirem ad componendos illos homines, promittendo brachium, quibus reposui: an velint hanc compositionem per placida, v violenta? si per placida, necessum est, ut appromittantur, denturq ea, quae postulamus, iuxta tenorem privilegiorum; per violenta autem mihi integrum haud est procedere. Sed reposuerunt, non fore de tempore tam cito. Interim exivi ad Szelistam huius dis-

turbii componendi causa, sed noluerunt ad frugem redire.

His pro obligatione, desiderioq inprimis annotatis a me taliter detectis, Fraternitates V-ae uno corde et animo considerate 1-mo. An sit necessum amplius, urgere adhuc confirmationem privilegior nostrorum v non? si necessum est, qualiter, et qua modalitate?

2-do. Cum ad confirmationem Privilegior obtinendor requirantur magnae expensae, vultisne succurrere pecunia v n?

3-tio. Siquidem Privilegia confirmanda Populum quoq concernant, oportet ne populum etiam desuper interrogare, ab eodemque succursum petere? si oportet, qualiter, et quo modo?

4-to. Disturbium in populo excitatu qualiter, quave via poterimus componere?

5-to. Consideratio fieri debet intuitu salarior Dni Agentis Wienensis, et Dni Tolnaji.

6-to. Ratione praetensionis Dni Francisci Boer qua olim secretarii V. Cleri.

7-mo. Ratione praetensionis ad V. Clerum Rdmi Dni Vicarii Benienis.

8-vo. Ratione solutionis debiti Szes-toriani.

9-no. Ratione ordinatorum in aliis Provinciis; utrum recipiendi sint aut non?

10-mo. Perlegetur Communicatio Excelsi Regii Gubernii super nonnullis Rae Aulae ad petitiones nostras Clementissimis Resolutionibus.

11-mo. Intimationes Excellmi dni The-saurarii ratione appromissae pro monasterio pecuniae considerandae sunt.

12-do. Legetur Decretum Excelsi Regii Gubernii, quo mihi notificatur Clementissimum mandatum Regium quo iubeor ire Wiennam. Considerabitis proinde ratione sumptuum.

Gratia Dni Nri Jesu Chti, et obumbratio spiritus Sancti sit nobiscum omnibus, ut quae Deo placita sunt, et ad publicam faciunt utilitatem, iudicare, et concludere valeamus. Amen!

Balassalvae Die (iuxta vetus calendarium) 25 Junii 1744.

Conclusa Synodi, in quantum recordari possum, huius erant continentiae.

Ad 1-mum. Cum V. Synodus vel ex ipsis perlectis duobus Articulis ab Augusta Aula ad Status missis, perq Regium comisarium pro acceptatione propositis propensissimam Suae Mattis SSmae in desolatum hunc Cler et Populum unitum clementiam agnoscat, utut I. Status eosdem Articulos aliter reformaverint cum manifesto dicti Cleri, populiq damno, precesq contra nos submiserint, nihilominus quia Articulor eorundem confirmatio pendet a Clementia Regia, in qua totam nrae felicitatis spem reponimus, iudicamus non esse desperandum, quinimo ardentius imposter pro dictor Privilegior nrar benignissimam confirmationem, Cler, Populumq Unitum supplicare debere apud altefatam suam Mattem, et quidem medio Illmi Dni Eppi aliunde Wiennam clementer vocati.

Revistă politică.

Afaceri interne.

La propunerea lui Kossuth de a serba aniversarea de o jumătate de secol a luptei pentru libertate a răspuns ministrul br. Bánffy în ședința dietală din 20 a c. cerând, să se respingă propunerea lui Kossuth, de ore ce guvernul a făcut pașii de lipsă spre a se serba cu demnitate în 11 April 1898 aniversarea a 50-a a sancțiunii legilor din 1848.

Desbaterea bugetului de agricultură nu s'a terminat în săptămâna trecută, pe cum s'a așteptat. Guvernul neavând cu ce ocupa dieta își pune pe partizanii săi, să vorbească, și ei fiind că nu sînt în stare a păși cu idei nouă, repetesc cele exprimate de către antevorbitori.

Mai însemnată a fost în ședința din 22 vorbirea lui Polonyi, care după ce reflectează la anomaliiile de la bursă, pretinde, să se reducă darea de pămînt și să se introducă taxarea progresivă. Cause ale socialismului sînt sporirea populației și decadența religiozității. Până ce poporul nu și-a pierdut credința, acesta l-a întărit în purtarea sorții celei misere și apăsătoare. Cu introducerea neconfesionalității prin nouăle reforme politice-bisericești statul a mers prea departe (adecă a nimicit religiozitatea). Susținerea fideicomiselor o numesce socialism de stat; asemenea consideră și faptul, că statul prin denumirea în oficii fără lucru asigură un trai comod la mii de indiviși, pe când muncitorului nu-i asigură nici lucrul, la care are drept. Pretinde introducerea sufragiului universal și votare secretă.

În ședința dietală din 25 a c. s'a început și terminat desbaterea generală și specială a bugetului ministeriului de honveđi. Cu ocaziunea acesta independențiștii de nouă urgiteză introducerea artileriei la honveđime și pretind, ca acesta

Ad 2-dum. Desolatus quidem, et fere ad incitas redactus V. Clerus. totq expensis exhaustus pro nunc aliud resolvere n. potest, quam pro Expensis, Eppo eunti Wiennam necessariis 3000 fl. R. ubi autem aliquam senserit consolationem, etiam in plus concurrere studebit.

Ad 3-tum necessarius est quidem populi concursus sed defacto ex proposito ob psentes circumstantias non censemus hac de re cum eodem ee agendum, sed commendatur hoc punctum Dno Eppo, ut desuper statuatur, et quod judicaverit per Circulares universis Archi-Diaconis notificet, modumq pscrivat qualiter petendus sit populi succursus.

Ad 9-num ubi talis fuerit necessitas, cui facile aliter succurrere non possit, habitis aliis requisitis, acceptari possunt, suffragantibus hac in parte etiam sacris canonibus.

Ad 11. Appromissio illa facta est sub certis conditionibus, quae cum hactenus adimpletae n. sunt inhaeret V. Synodo concluso super hoc in Gli Synodo Anni 1742.

Infra signati testamur hanc totam scripturam propositionum synodalium esse Domini Petri Dalyai, qui erat secretarius Illmi ac Rdmi Dni Eppi B. Klein, et hic Viennae Anno 1744 cum praefato Dno Eppo existebat. Datum Viennae die 29. 1747.

G. Gerotius Kotore
ord. D. B. M. Rel.
Alexander Rednik.

(Va urma.)

să fie de sine stătătoare, era nu numai o întregire a armatei comune.

Molnár se tângue, că de religiozitatea soldaților nu se poate să se porțe destulă grije; de aici se esplică dedarea la înjurături, în cari sînt neîntrecuți honveđii pedestri și husari. Decădinta morală a miliției o probază și spitalele.

Austria.

Tote partidele sînt ocupate cu agitația electorală. Pentru aceea inse nu-și uită nici de interesele cele mari și comune ale țerii, cum e cestiunea cuotei și a închiării pactului vamal și economic cu Ungaria, pentru cari și acum decurg negocierile între guvernul austriac și între cel unguresc.

Cehii tineri în manifestul adresat alegătorilor se declară în contra pactului cu Ungaria și zic, că mai bine să ajungă lucrul la frângere, de cât să sufere daune provinciile austriace prin primirea cuotei favoritoare numai Ungariei.

Dieta provincială a Austriei de sus a primit rezoluțiunea, să se recerce guvernul a lucra pentru reducerea cuotei austriace la cel puțin 58%. Deputatul Jäger e de părere, că față cu Ungaria e necesară o poziție energetică și resolută.

Anglia.

Espediția engleză în Orient are succese favorabile. Ministrul de marină Goschen a anunțat în camera comunelor, că Anglezii după o luptă de 8 ore în 18 a c. au ocupat orașul Benin.

Opoziția de repetițe ori a cercat, să aducă în discuție parlamentară cestiunea Cretelor. Guvernul inse nu se dimitte în discușiunii, ci se mărginesce a declara, că toate puterile sînt de acord, că războiul are să se impedece; nu spune inse, pe ce cale are să se resolvască cestiunea Cretelor.

Rusia.

Diplomația rusescă nu desvôltă activitate numai în Europa, ci urmăresce cu atențiune tot, ce se petrece și în estremul Orient. După războiul dintre China și Iaponia acesta din urmă a voit, să-și asigure influința precumpenitoare în Coreea, Rusia inse nu i-a permis. În urma acesteia s'au început îndelungate tractative, cari s'au închiat prin tratatul dintre aceste două puteri. În sensul tratatului Coreea în toate cestiunile interne și externe își poate păstra independența și libertatea de acțiune. Rusia și Iaponia numai o ajută pentru restabilirea liniștii conturbate prin războiul chinezoiaponez.

Grecia.

Majoritatea parlamentară în ședința din 23 a protestat în contra blocării cetății Canea de către puteri și a poftit de la guvern, să urmeze o politică de acțiune. Ministrul Deiyanis în purtarea majorității vede un fel de neîncredere în politica guvernului. Punându-se cestiunea la vot, opoziția s'a reținut, era cei alalți cu 115 contra 1 vot au votat încredere cabinetului.

Grecia continuă cu trimiterea de soldați și munițiuni în Creta.

Spania.

Se vorbește, că guvernul spaniol e gata a concede Cubei autonomie și pe calea acesta a pune o dată capăt revoluțiunii.

Carliștii era dau semne de viață. Poliția a confiscat manifeste agitătoare și poartă o deosebită grije, ca să nu se importeze arme din străinătate.

Turcia.

Cestiunea Cretelor a fost în săptămâna acesta obiectul de desbatere în parlamentele din Paris, Berlin și Londra. Din declarările oficiose ar resulta, că puterile țintesc la restabilirea păcii, a cărei turburătoare mai de aproape e Grecia. Ministrul de externe francez a declarat lămurit, că nici o putere nu va purcede izolată în cestiunea Cretelor, dară această insulă nu mai poate rămâne sub administrarea directă a Turciei. Din declarările oficiose ale puterilor s'ar păre, că autonomia Cretelor e deja hotărîtă în principiu, și de resolut ar mai fi numai unele momente secundare.

Până ce deliberază puterile și mai trimit Greciei câte o notă diplomatică aspră în cuvinte, dară fără vre un efect, până atunci Mohamedanii și creștinii de pe insulă se măcelăresc. Fiind cești din urmă mai numeroși, Turcii se află în mare strîmtoare.

În Selino consulii italian, englez și rusesc au mijlocit între Mohamedanii și creștinii un armistițiu de 7 zile.

În Candano insurgenții au încunjurat 2000 de Musulmani și nici la întervenirea consulilor nu au voit, să abstea de la bombardare. A succes consulilor totuși, să scape pe năi copiii și femeile din Candano; acestea s'au transportat la Canea.

Turcia are sub arme preste 200,000 de soldați. Ministrul de război turcesc a dat ordin direcțiunii liniei ferate De-deagan-Salonichi, ca să transporteze fără amânare 64 de batalione de rediți din Asia mică. Aceștia ar ave chemarea, să demonstreze în contra Greciei. Se pare, că Turcia pentru ori ce eventualitate voesce a fi gata de a pute purta războiul cu Grecia și pe uscat prin Macedonia și Tesalia și pe mare.

O casă națională.

Raportul secretarului I al Asociațiunii despre mișcarea noastră literară, prezentat la adunarea generală din Lugos, constatând, că studiile istorice și etnografice de un timp încôce stagnează cu totul în sinul poporului nostru, a accentuat între altele: necesitatea înființării unui *Museu național al Românilor ciscarpatici* și a exprimat părerea, că cel mai competent și poate unicul factor chemat pentru a pune basa acestei instituțiuni este Asociațiunea Transilvană.

Acastă idee, remarcată în special de comisiunea exmisă pentru examinarea raportului general, a fost salutată la Lugos „cu cea mai mare bucurie” și primind ast fel aprobarea adunării generale, la tot cazul are să preocupe organele Asociațiunii și mai ales comitetul central, care în tòmna anului trecut a cumpărat un nou intravilan în apropierea nemijlocită a caselor Asociațiunii din Sibiu și va ave să decidă în timp apropiat asupra mențiunii acestei realități.

Este deci la timp, ca și organul de publicitate al Asociațiunii să se ocupe cu

acastă chestiune și să inițieze discutarea ei în cercuri cât mai largi.

Orî ce popor, care pe pămîntul, unde locuiesc, are un trecut fie cît de modest, care are patrie și istoria sa națională, fără îndoială trebuie să aibă și comorile sale naționale.

Relicviile timpurilor glorioase și ale bărbatilor mari au fost în tot de una, pentru toate națiunile comori prețioase, cari chiar și în evri de barbarism — întru cât s'a putut — au fost ocrotite și păstrate pentru posteritate, er cu înaintarea culturii au format și formează un obiect de deosebită îngrijire a statelor și a societății culte.

Ast fel astăzi nu mai există stat orî popor cult, care — fie cultura lui cît de tinără — să nu-și fie ridicat un adăpost pentru păstrarea ctenodiilor trecutului său, pentru scutirea de peire a relicviilor moștenite de la bărbatîi săi mari, pentru monumentele culturii sale, și pentru toate produsele valoroase ale muncii sale naționale.

Numai noi Români ciscarpatini, popor autohton în țara, ce o locuim, formăm în această privință o regretabilă excepțiune, care dacă se și poate explica în urma vitregimii trecutului nostru, — la nici un cas nu se poate scusa pentru present, când am început a ne valida și cerem, să fim considerați de națiunile conlocuitoare și de lumea mare ca un element de cultură și ca popor consciu de mențiunea sa națională.

Este o datorie de onore în special pentru generațiunea actuală a suplini, ceea ce în trecut nu s'a făcut, orî nu s'a putut face, pentru că chiar în deceniile noastre, și chiar pentru lipsa totală a monumentelor vieții și existenței noastre naționale ne-a fost contestată originea, limba, istoria noastră națională, cu un cuvînt totul, la ce un popor trebuie să țină ca la onorea și mândria sa.

Ar fi o dovadă de neglijență și nepăsare întru împlinirea datorințelor noastre naționale, ar fi un adevărat păcat național, dacă noi nici în fața acestor atacuri nu am sci să ridicăm un adăpost cît de modest pentru comorile noastre naționale, pe când poporele conlocuitoare, chiar și cele mai tinere în această țară, lucrăză înaintea ochilor nostri cu zel neobosit și cu jertfe demne de totă recunoștința la ridicarea de nouă și nouă instituțiuni, chemate a păstra pentru posteritate toate monumentele prețioase ale trecutului și tot, ce poate servi ca document al culturii și muncii naționale a generațiunilor nouă.

În Ungaria și Transilvania, și în special în ținuturile locuite de Români, nu mai există aproape nici un comitat, care în capitala sa, de multe orî foarte modestă, să nu fie ridicat un muzeu cu scop, ca pe lângă colecțiunile mari și generale din capitalele țării, să servescă ca scut pentru păstrarea monumentelor de interes strins local.

Scim bine, că toate aceste instituțiuni, micî și mari, nu numai că nu dau o îngrijire specială intereselor particulare românesci, ci din contră numai rar se pot emancipa în lucrarea lor de tendențele dominante pe alte terene ale vieții publice.

Ar fi deci din partea noastră o prea mare nepăsare, dacă am lăsa în grijea acestor instituțiuni străine sarcina de a păstra urmașilor nostri, ceea ce pentru aceștia ca Români va fi de interes și de valoare, și nu ne este permis a susține starea de astăzi, în care trebuie să adunăm isvórele istoriei și culturii noastre din aceea, ce alte națiuni au păstrat, întru cât a cerut-o interesul lor, și din ceea ce din grația lor, și întru cât ele află de bine, ni-se pune la dispoziție.

Este adevărat, că instituțiunile și societățile culturale din regatul român au întemeiat, susțin și îmbogățesc pe zi ce merge numeroase și valoroase colecțiuni și muzee, cari își estind activitatea lor și asupra ramurii ciscarpatine a poporului român, și recunoșcem bucurosi, că mai ales pe tengerul culegerii isvórelor și monumentelor istoriei noastre s'a dezvoltat și se dezvoltă și astăzi o lucrare valoroasă și importantă pentru întreg némul românesc și în special și pentru noi cei de dincoace.

Acastă împrejurare înse nu ne pôte dispensa de la împlinirea datoriiilor naționale, ce le avem și noi în aceeași măsură ca Români din alte țeri, — cu atât mai virtos nu, pentru că aici la noi sînt de sevărșit o mulțime de lucrări, ce numai noi le putem face, nu înse și cetățeni unu stat străin.

Nu este lucru nici patriotic, nici realizabil de a duce preste frontieră tot, ce avem noi scump și de valoare, și nu pôte fi nici rațional, ca monumentele noastre naționale să fie adăpostite în orașe îndepărtate, unde la nici un cas nu li-se va pute atribui acea importanță și valoare, ce le-o atribuim noi, și unde cei ce le-ar pute vedé, nu le vor pute apreția, până când noi, cari le-am sci apreția, vom sta departe de ele.

Instituțiunea, ce ne preocupă, nu este înse numai de importanță pur istorică, ci își are și părțile sale practice.

Accentuăm în primul rînd însemnătatea indiscutabilă a *colecțiunilor etnografice* pentru dezvoltarea *industriei de casă*. Scim, ce avînt a luat această industrie, când Regina României, aprețiând frumșeta neîntrecută a articolelor produse de femeea română, a atras asupra lor atențiunea lumii culte.

În cele mai mari orașe există magazine, unde produsele industriei de casă se cumpără cu prețuri foarte considerabile. O colecțiune etnografică, întocmită cu pricepere și gust, fără îndoială ar contribui în măsură mare la dezvoltarea acestui ram important al muncii române. (Va urma.)

Un jubileu octogenar.

Ziua de 20 Februar n. a. c. a fost o adevărată sərbătore pentru parochia gr. cat. Bucium-șesa.

Vrednicul ei paroch și viceprotopop onorar M. On. Iosif Ciura, încunjurat de iubirea poporului său și stima numeroșilor cunoscuți din jur, și-a serbat jubileul său octogenar, avînd și 57 ani de păstorire în această „Șesută“, — cum o numise fericitul de pie memorie episcopul Lemeni, când pe jubilanul l-a trimis acolo.

Întru adevăr rar e dat muritorilor a ajunge la această margine a vieții biblice, dar și mai rar a ajunge, fie și după o viață de 80 ani, ca să poți arêta atâtea lucrări binefăcătore, în cât rodurile lor să te îndulcescă pe tine și pe mulți alții.

Acastă fericire rară înse i-a fost dat să o guste modestul șef al acelei parochii.

El a avut fericirea, să vadă în viață manifestarea spontană a iubirii și recunoștinței acelora, pentru a căror propășire omnilaterală a fost dedicată munca onestă a unei vieți așa lungi.

Chirotonit la 1840 pentru parochia Bucium-șesa, tinêrul entusiast a adus cu sine consciința misiunii sale, ca să o pună în serviciul unui popor mic, dar docil.

Că s'a sciut achita cu demnitate, las să vorbescă starea actuală a acelu popor atunci neînsemnat, acum respectabil la număr, respectabil în progresul său cultural și social. Cunoscătorii locului și împrejurărilor, — și aceia nu sînt puțini, — sigur vor fi de acord, că „qualis rex, talis grex“.

Cine va fi vedut pomposul edificiu al școlii din Bucium-șesa, fără dóră sa pôte va fi recunoscut sigur, că acolo se pune pond pe cultura națională, paladiul existenței noastre.

Dar acestea ore se pot fără un cap, care scie să-și crească pe ai săi aplicați la liberalitate și jertfe?

Înse poporul acelei parochii a avut pe acel cap, exemplu pururea viu de abnegațiune, modestie și entusiasm pentru progres.

Acestei unități de ideale si simțeminte

nobile e a se mulțami starea înfloritore a acelei parochii, care cu un capital curat de 23000 fl., biserică și școlă cu doi învățători liniștită privesce în viitorul său, de și numără numai 777 credincioși. Înse nu numărul, ci greutatea dă pondul.

Și în fine prin cele de mai sus cred, că a fost justificat în de ajuns pașul făcut de poporul din Bucium-șesa, când a luat laudabila hotărîre de a sərbătore în mod demn pe încărunțitul său păstor. Succesul încă a trebuit să umple de mândrie pe tot cel ce a fost fericit a lua parte.

Era mișcător, când în zi comună un popor și un număr frumos de cunoscuți din jur își înalță rugăciunile lor înaintea s. altar pentru jubilanul, care sta scaldându-se în o mare de bucurie cerescă!

Era impunător, când ieșind de acolo alergau cete după cete, să salute cu dragoste caracterul întrepid și nepetat!

Era încântător, când vedea atâtea mișcare, atâtea iubire față de preotul, care în totă viața lui modest a fost și muncitor onest în mijlocul scumpelor sale oițe!

Banchetul de sara a întrunit preste 80 de persoane din loc și jur. S'a ridicat multe toaste în preponderanță pentru jubilanul.

Însu-și jubilanul, de și slăbit deja de povara anilor, a petrecut vesel în cercul iubitorilor săi până la 11 ore din nopte. A urmat veselie și joc până în zori.

Dea Dumnezeu atari zile mărețe și vesele cât mai multe!

Toți s'a depărtat cu inimile înalțate de la aceste serbări, cari multora au servit de învăț, cum trebuie prețuiți bărbatîi meritați în viața unei națiuni. Er eu închiei acest palid raport, dorind:

Să trăescă sərbătoritul!

Să trăescă, cei ce l-au sərbătorit!

S.

Noutăți.

„Patria“ institut de credit și economii în Blaș, și-a ținut la 13 a c. adunarea generală. Din raportul direcțiunii și bilanțul anului 1896 scótem următorele date: capitalul de acțiuni a fost de 110 mi, depunerile spre fructificare de aproape 583 mi, fondul de rezervă de 62 mi, profitul curat de fl. 20,955.50. Cambiile escomptate în decursul anului s'a ridicat preste 2 milioane, la finea anului au mai rămas fl. 679,755.86. Cele alalte împrumuturi la olaltă au atins cifra de 146 mi fl. Mai însemnăm aci, că contribuțiunea solvită face aproape 7 mi fl. Circulațiunea întregă a anului a trecut preste 6 milioane. Din venitul curat s'a votat spre scopuri de binefacere 793 fl. 40 cr., din cari 500 fl. pentru înființarea unui spital pe sama studenților din Blaș. Directorii canon. Sim. P. Mateiu, profes. George Muntean și Silo. Nestor, a căror mandat a expirat, au fost realesi.

Conscrierea averilor bisericesci ale Sərbilor s'a făcut în urma unui ordin preînalt. Ministrul Bánffy a dispus, că singuraticele inventare despre averea bisericilor și mănăstirilor sərbesci din țară să se introducă în un inventar general, și la finea fie căru an să-i raporteze auctoritățile bisericesci despre schimbările făcute în decursul anului.

Proces de presă. 7 țerani fruntași din Gerboveți în Nr. 250 din 1895 al „Dreptății“ au publicat o corespondență, în care au inculpat pe protopretorul din Bozovicî, că-i neglijent în oficiu, comite abuzuri și nedreptăți. Inculpatul Szabó Gusztáv le-a intentat proces de presă, care s'a pertractat în Timișóra la 25 a c. și s'a terminat cu achitarea acusaților.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Jertfa creștinilor.

Comentar al Liturgiilor bisericii grecesci.

(Continuare.)

3. În ce constă în celebrarea s. Eucharistiei *actul propriu al jertfirii*?

Biserica catolică învață, că s. Eucharistie e jertfă adevărată, jertfă în sens propriu. Dar mai la deal am accentuat, că la jertfa în sens propriu se recere în chip esențial distrugerea, nimicirea materiei. În jertfele L. V. distrugerea acésta se sevârșia așa, că obiectele sacrificiale, dacă erau vii, se nimiciau prin junghiare, érá dacă erau fără de viață, se nimiciau prin ardere ori în vre un alt chip. În jertfa de pe cruce distrugerea aceea s'a sevârșit prin vèrsarea sângelui, prin osebirea lui de trup și așa dară prin nimicirea vieții. Unde nu se sevârșesce distrugere, unde obiectul sacrificial nu se nimicesce ore cum în chip real, acolo nu pòte să fie vorbă de jertfă adevărată și proprie, ci cel mult de oblațiune.

Avènd acestea înaintea ochilor trebuie să respingem întâiu și mai întâiu părerea aceea, după care în s. liturgie actul sacrificial propriu ar consta în rugăciunile de oblațiune, cari se rostesc după consacrarea s. Eucharistiei. Ceea ce preotul sevârșesce după consacrare în rugăciunile acelea, aceea e oblațiune, érá nu jertfă, nu act sacrificial, și a nume nu e act sacrificial din simpla cauză, că în rugăciunile acelea nu se sevârșesce nici un fel de nimicire a obiectului sacrificial. În rugăciunile acelea jertfa se presupune deja de sevârșită, și trupul și sângele deja jertfit și aședat pe altariu preotul ca reprezentant al arhierelui Christos, pe cum și ca reprezentant al bisericii și al credincioșilor adunați îl oferesce părintelui ceresc spre espiare, ca mulțămită, ca rugăciune; preotul în rugăciunile acelea cu jertfa dumnezească-omenescă unesce jertfele subiective ale comunei creștine, pentru ca acestea însoțindu-se jertfei capului cu atât mai virtos să fie bineplăcute lui Dumnezeu.

Tot asemenea avem să respingem și părerea acelora, cari găsesc, că actul sacrificial propriu s'ar cuprinde în cuminecătura, ori cel puțin că cuminecătura ar avé să se privească de parte esențială a actului sacrificial. Dóră jertfa și prânzul de jertfă nu pot să concadă, nici se pòte, ca actul sacrificial propriu, adevărat nimicirea obiectului sacrificial să urmeze după prânzul sacrificial, și totuși acésta s'ar întâmpla, adevărat nimicirea obiectului sacrificial ar urma după prânzul sacrificial, dacă acea nimicire a formelor eucharistice, carea se sevârșesce prin cuminecătura, ar fi actul sacrificial propriu. Fòrte nimerit exprimă acest lucru s. Gregoriu din Nisa zicènd: „În chip tainic s'a adus Christos pe sine de jertfă pentru noi, el, carele e de o dată preot și Miel al lui Dumnezeu. Când a făcut-o acésta? La cina cea de pe urmă; căci când a dat trupul său spre mâncare și sângele său spre beutură învèțăceilor adunați în jurul lui, atunci a declarat în chip învederat, că jertfa Mielului e deja sevârșită. Trupul jertfei de junghiare nu pòte adevărat să se mănânce, până când el e însuflețit (*ζυψυχον*, până când sufletul e în el); când a dat deci învèțăceilor trupul său spre mâncare și sângele său spre beutură, atunci trupul era deja jertfit într'un chip negrăit și necuprins, pe cum bine a plăcut Domnului, carele cu atotputința sa a sevârșit taina acésta.“¹⁾ A fără de aceea nimicirea acésta, care se întâmplă în cuminecătura, nu se referesce la propriul obiect al jertfei eucharistice, la Christos, la trupul și sângele lui, ci numai la formele lor sacramentale, pe când e limpede, că nimicirea sacrificială are să se eșecute în esența obiectului sacrificial, érá nu numai în accidentiile lui. — Prin acestea nu vom să zicem, că cuminecarea preotului jertfitoriu ar puté să și lipsescă din s. liturgie, să se omită. Cuminecarea în celebrarea s. Eucharistiei are să se întâmple și a nume nu numai în virtutea unui precept bisericesc, ci pentru că așa a rînduit Christos atunci, când a instituit s. Eucharistie. Cuminecarea preotului jertfitoriu se recere, pentru că ea de și nu se ține de esența jertfei eucharistice, totuși se ține de deplinirea ei. Jertfa acésta în cuminecătura aceea își implinesce adevărat menirea sa de jertfă de mâncare, și cuminecarea e ore cum închierea și deplinirea jertfei, pe cum prânzul sacrificial în jertfele L. V. din instituție dumnezească era ore cum închierea și deplinirea acelor jertfe. Preotul jertfitoriu are deci să se cuminece și a nume chiar cu acele daruri de jertfă, cari le consacrase în aceeași celebrare a s. Eucharistiei. Cu drept cuvînt susține deci părerea

¹⁾ Cuvînt. I la s. Pascal.

comună, că cuminecarea acésta se recere la deplinirea jertfei eucharistice, însele nici de cum nu constituiesce pentru aceea esența jertfei ori și măcar o parte a acelei esențe.

Cei mai mulți teologi găsesc, că *actul sacrificial propriu al jertfei eucharistice se sevârșesce în deosebită consacrare a pâinii și vinului*. Dar întunerecul, în care taina s. Eucharistiei aci pe pămînt pentru slabiil nostri ochi rămâne învèlită tot de una, se referesce mai ales la întrebarea, că întru cât se jertfesce adevărat cu adevărat și în realitate Christos prin înđoita consacrare. De aceea teologii cercând răspuns la întrebarea acésta nu se unesc, când e vorbă de aceea, ca să se esplice modul, în care se sevârșesce în s. Eucharistie actul sacrificial.

Unii vor să găsescă nimicirea obiectului sacrificial în transsubstanțiere, în schimbarea substanței pâinii și vinului în trupul și sângele lui Christos. În transsubstanțiere, — așa argumenteză ei, — substanțele pâinii și vinului ca atari se destrueză, ele de și nu se nimicesc, totuși se înalță la un alt chip de existență cam așa, pe cum în jertfele L. V. părțile jertfei prin sfîntul foc se destruaș sau mai bine se înalță la alt chip de existență mai spirital, se înalță „întru miros cu bună mirésmă înaintea Domnului“. — Acestei păreri i-se împotrivesce însele aceea, că nu pâinea și vinul e ceea ce se jertfesce în s. Eucharistie, ci obiectul sacrificial e aci Christos. Schimbarea ori distrugerea pâinii și vinului nici de cum nu pòte deci să trecă de distrugerea aceea, în care constă esența jertfei eucharistice.

Cuvintele limpedi ale conciliului din Trient spun, că în celebrarea s. Eucharistiei Christos e sacrificatoriu și obiect sacrificial. De aceea distrugerea ori schimbarea aceea, carea e esențială pentru jertfă, are să se sevârșescă în Christos însuși și chiar de aceea nu are să se cerce nici în distrugerea substanței pâinii și vinului, nici în distrugerea formelor pâinii și vinului. Dar de altă parte Christos cel glorificat nu pòte mai mult să móră, el e ieri și astăzi și în vecei același. Cum pòte deci acest Christos să se supună unei schimbări ori chiar unei distrugerii, pe cum o făcuse acésta pe cruce? Asta e dificultatea cea mare în învèțătura despre esența jertfei eucharistice. În ce a constat în jertfa de pe cruce distrugerea aceea, carea constituie esența jertfei, nu pòte să fie obiect de înđoelă. Pe cum vèrsarea sângelui ca dare a vieții spre mórte forma în jertfele L. V. centrul întregii acțiunii sacrificiale, în tocmai așa a fost și în jertfa de pe muntele căpèținii: vèrsând sângele său Christos a nimicit viața sa, a dat-o spre mórte și prin acésta a sevârșit în chip definitiv și central unica jertfă mântuitoare a tótă lumea; vèrsarea cea de bună voe a sângelui său spre mórte a fost propriul act sacrificial, érá osebirea sângelui lui de trupul lui a fost forma esternă esențială a jertfei. Lucru firesc, că în serbarea s. Eucharistiei nu pòte să fie vorbă de o asemenea schimbare ori nimicire. Și învèțătura neîndoiosă a bisericii totuși ne spune, că jertfa eucharistică e identică cu jertfa de pe cruce! Christos în s. Eucharistie nu are deci să se schimbe ori să se destrueze *în ore care chip*, ci are să se destrueze *în chip esențial* așa, pe cum s'a întâmplat acésta pe cruce. Alt mintrea nu ar puté să fie vorbă de identitatea esențială a jertfei eucharistice cu jertfa de pe cruce.

E limpede, că aci stăm în fața unor dificultăți, cari nu se pot delătura, în fața uneia dintre tainele cele mai centrale ale religiei noastre. De aceea din nou accentuăm, că n'are să ne prindă mirare, dacă vedem, cum teologii cercând a deslega după putință dificultățile acelea se abat tare unul de la altul.

De o parte fiind deplin convins despre aceea, că pentru o jertfă în sens propriu distrugerea obiectului sacrificial e de lipsă, ér de altă parte nefiind în stare, să dovedescă în s. Eucharistie o distrugere, carea să se referescă la Dumnezeu-Omul cel de față pe altariu și să fie identică cu cea sevârșită pe cruce, teologul Vasquez¹⁾ a cercat un espedient: el a deosebit între jertfă absolută și între jertfă relativă sau comemorativă și a susținut, că distrugerea reală s'ar pretinde numai în jertfa cea absolută, nu și în cea relativă sau comemorativă. Distrugerea, — zice el, — e esențială în jertfă numai pentru a denota stăpânirea absolută a lui Dumnezeu preste viață și mórte, érá denotarea acésta în jertfa relativă sau comemorativă se eșeptuesce deja prin aceea, că se reprezentă jertfa aceea, în care s'a întâmplat distrugerea aceea reală. Jertfa absolută e cea de pe cruce: într'insa distrugerea

¹⁾ Comment in s. Thom. 3. part. disput. 222.

aceea esențială s'a sevârșit prin osebirea sângelui din trup. În jertfa relativă sau comemorativă, ce se sevârșește în s. Eucharistie, e de ajuns atâta, că distrugerea întâmplată pe cruce se reprezintă prin înfățișarea separată a trupului și sângelui lui Christos. — Dar abstragând de la alte obiecțiuni, cari s'ar pute face lui Vasquez, pe cum și lui Perrone și altora, cari propun aceeași orî apröpe aceeași părere, observăm numai atâta, că părerea această de loc nu ne spune, în ce constă în jertfa eucharistică actul sacrificial propriu. Dacă Eucharistia e într-o adevăr identică cu jertfa de pe cruce, atunci în celebrarea ei are să se facă present, să se reprezenteze, să se reproducă și actul sacrificial al jertfei de pe cruce, acel act, care a constat în distrugerea vieții.

Lessiü ¹⁾ și alții cred, că distrugerea această în s. Eucharistie se cuprinde în osebirea mistică a trupului și sângelui produsă prin rostirea cuvintelor de consacrare. Cuvintele acestea, — așa argumentează ei, — țintesc spre aceea și au în sine puterea, ca să facă pe altariu de față trupul lui Christos separat de sânge, și de cum va nu s'ar împotrivi acestui lucru starea glorificată a lui Christos, ele ar produce reala osebire a sângelui de trup, vër-sarea sângelui și prin urmare junghiarea însăși. Cuvintele de consacrare în teoria această se înfățișează deci asemenea unui cuțit de junghiare sacrificială. — Dar nici după teoria această nu se întâmplă o osebire reală a trupului și sângelui, nu se efectuează o distrugere reală și actuală, ci prin consacrarea dublă se efectuează numai o reprezentare simbolică și comemorativă a osebirii aceleia reale, carea s'a sevârșit pe cruce. Dacă din cauza stării glorificate a lui Christos viața lui nu se nimicesce, atunci nu poate să fie vorbă de junghiare, de distrugere reală. De alt mîntrea cuvintele de consacrare nici n'au în sine puterea aceea de a produce osebirea trupului și sângelui lui Christos. Ele au numai puterea și menirea de a face, ca trupul lui Christos să fie de față sub specia pâinii și sângele lui sub specia vinului așa, pe cum trupul și sângele acesta e în momentul consacrării, așa dară trupul împreunat cu sângele, (cu sufletul și cu dumnezeirea,) érá sângele împreunat cu trupul, (cu sufletul și cu dumnezeirea). Teoria această încă nu ne spune deci, în ce constă actul propriu al jertfirii.

Lugo ²⁾ susține, că nici de cum nu e necesar, ca obiectul jertfei să se nimicească în chip fizic, pe cum se nimicesc p. es. viața animalului de jertfă prin junghiare, părțile jertfei prin foc, ei din contră pentru realizarea unei distrugerii sacrificiale e de ajuns deja și atâta, că obiectul se face nefolosibil pentru menirea lui de până acum, „si accipit statum aliquem inutilem ad priores operationes“. În consacrare, — zice Lugo, — trupul lui Christos se strămută „in statum decliviorum et talem, quo reddatur (corpus Christi) inutile ad usus humanos corporis humani et aptum ad alios diversos usus per modum cibi“. Distrugerea trupului lui Christos, ce se sevârșește în actul consacrării, după teoria această constă deci în aceea, că trupul lui Christos din starea sa cea glorificată se strămută în starea mîncării și în dată se și folosește ca mîncare în cuminecare. — Teoria această a propus-o din nou cardinalul Franzelin în chipul următoriu: Pe cum Christos întreg a fost odinioară pe cruce, așa e și acum pe altariu cerescul Miel de jertfă, care se aduce lui Dumnezeu. Pe cruce s'a jertfit Christos „prin jertfirea trupului“ (Evr. 10, 10) și „prin sângele său“

(Evr. 9, 12), prin vër-sarea sângelui; érá pe altariu se jertfesc așa, că prin trupul și sângele său în speciile sacramentale osebite se străpune pe sine însuși în starea sacramentală. Trupul și sângele lui Christos sînt deci în chip nemijlocit darul sacrificial eucharistic, și prin acestea Christos întreg devine apoi „per concomitantiam“ Mielul sacrificial. De aci urmază, că acțiunea sacrificială în rîndul cel mai de apröpe are de obiect numai trupul și sângele lui Christos; căci pe altariu în vîrteza cuvintelor de consacrare numai trupul și sângele lui Christos se aședă în starea sacramentală, și Christos întreg se aședă în starea această „per concomitantiam“. Érá starea aceea sacramentală, în care se străpun trupul și sângele lui Christos, e un chip de esistență, care e pe deplin de ajuns pentru a constitui forma esențială a unei jertfe adevărate. Döră chipul, în care Christos se face present sub vëlul speciilor eucharistice, cuprinde în sine o despoiere (exinanitio, *κένωσις*) de bună voe de omenirea lui cea glorioasă, care despoiere e în tocmai așa de adevărată și reală, pe cât este ea de admirabilă și adorabilă: trupul cel glorificat al lui Christos aci e de față fără de estensiune, „modo inextenso“, și de aceea îi lipsesc toți „actus connaturales vitae corporeae pendentis a sensibus“ așa, că el nu poate să vadă, să audă, să simțescă, să deprindă vre o activitate în a față, să abată de la sine rele ș. a. m. d., cu un cuvînt el se asemănă unei „res inanimata“. Membrele și organele sensitive ale trupului eucharistic sînt adevăr împedecate în funcțiunile lor vitale, în mișcarea și activitatea lor în a față. În o ast fel de micșorare și neputință adîncă și tainică ascunde Împératul gloriei nu numai gloria sa cea dumnezească, ci și omenirea sa cea glorificată. Trupul cel pătruns de viața gloriei se înfățișează aci privirii noastre nu ca ființă viețuitoare în forma sa omenescă, ci ca un lucru material neviețitoriu, — în starea unei mîncări. Christos cel eucharistic nu dă nici un semn de viață, din contră renunță la totă activitatea esternală. Până când speciile pâinii și vinului se țin neschimbate, până atunci Christos rămîne legat de ele și de față sub ele într-o stare, în care el e de tot atîrnătoriu de la omeni, de tot supus voii lor, ba și arbitriului lor, — cu alte cuvinte el se află într-o stare, în care trupul lui e cu adevărat mîncare și sângele lui cu adevărat beaură.

Cu tôte că teoria această a lui Lugo și Franzelin pare a se apropia mai tare de adevăr de cât cele alalte, totuși trebuie să mărturisim, că nici ea nu ne satisface pe deplin. Nici ea nu ne pune adevăr înaintea ochilor identitatea jertfei eucharistice cu cea sevârșită pe cruce. Föрте corect accentuează în contra părerii lui Lugo și a lui Franzelin Cienfuegos și mai în cöce Thalhofer, că în jertfa eucharistică credința bisericii presupune o distrugere reală. Când Christos în transsubstanțiere se face present pe altariu, el trebuie să sufere în trupul său o distrugere de tot reală, carea înse nu are să se mărginească numai la trup, ci are să fie efectul unui act al voinței lui Christos, în tocmai pe cum Christos odinioară „s'a smerit pe sine ascultătoriu făcându-se până la mörte, érá mörtea crucii“ (Fil. 2, 8).

Repețim încă o dată: aci stăm în fața uneia dintre tainele cele mai centrale ale religiunii noastre. În fața acestei taine nu vom zice înse: „Greü este acest cuvînt! Cine poate a-l asculta?“ (Io. 6, 60.) Nu vom zice așa, ci recunoscînd într-o umilință neajunsul minții noastre vom dice: „Cred, Dömné! Ajută necredinței mele!“ (Mr. 9, 24.)

(Va urma.)

¹⁾ De perfect. divin. L. XII. c. 13. n. 97.

²⁾ Disput. 19. sect. I.

Ben Hur

saü

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„Inima ta e bună, Esther, în tocmai pe cum a fost a mamei tale, și eu mă rog, ca ea să nu aibă parte de sörtea celor mai multe inimi bune, ca să nu o calce în picioare ömeni neîndurați, fărădelege. Dar ascultă mai de parte. Eu m'am suít în Ierusalim, ca să sar într'ajutoriu stăpânei mele; la pórtă cetății mă prinseră și mă aruncară în un beciü din turnul cetății Antonia; din ce cauză, n'am știut, până când nu a venit însuși Grat și a cerut de la mine banii

casei lui Hur. El zicea, că scie bine, că ei conform obiceiurilor noastre neguțătorești jidovesci pot să se incasseze în piațele diferite ale lumii cu scrisori subscribe de mine. A pretins de la mine, ca eu să-i dau scrisorile acelea subscribe de mine. Eu n'am voit. El usurpase cäsile, moștile, mărfurile, näile și tötă averea mișcätöre a casei; dar pe banii nu avea, să pună mânia. Eu sciam, că de cum va am aflat har înaintea feței lui Dumnezeu, atunci voiü pute să clădesc din nou fericirea strivită a familiei Hur. Am respins pretențiunile tiranului. A dispus, să mă tortureze; voința mea a rămas tare, și el a fost nevoit, să mă dimită fără de a-și fi ajuns scopul. Eu am venit a casă și am început

din nou sub numele Simonide Antiochianü în loc de al principelui Hur din Ierusalim. Tu scii, Esther, ce succes am avut. Tu scii, cât de minunat s'au înmulțit miliönele principelui în mânia mea. Scii și aceea, că pe când m'am dus la trei ani după aceea în Cesarea, Grat m'a prins a döua örä și m'a supus din nou la tortură, pentru ca să störcă de la mine mărturisirea, că banii mei și bunurile mele cad sub porunca lui de confiscare. Nici de astă dată n'a reușit. Cu membre frönte m'am întors a casă și am găsit pe Rachil mörta, — mörta de frică și îngrijare pentru mine. Domnul Dumnezeuul nostru a fost cu mine, — eu am rămas în viață. De la însuși împératul mi-am cum-

părat privilegiul de a neguțatori în tota lumea. Astăzi, — binecuvântat să fie, cel ce umblă pe nori și pe vânturi! — astăzi, Esther, averea, ce mi-s'a încredințat spre administrare, a crescut la atâția talanți, câți ar face bogat și pe un Cesar!"

El își ridică cu fală capul. Ochii lor se întâlniră; ei își cetiau împrumutat gândurile.

"Ce să fac cu comora asta, Esther?" întrebă el fără de a-și întorche privirea de la ea.

"Tată," zise fata cu glas încetinel, "nu a pretins-o numai adineaori legitimul ei proprietariu?"

Ochii lui încă nici acum nu se despărtau de la ea.

"Și tu, fata mea, — pe tine să te fac cerșitoare?"

"Nu, tată, ca fică a ta nu sînt eu ore sclava lui? Și ore nu e scris despre femeia virtuosă: Întru tărie și întru bună podobă s'a îmbrăcat și s'a veselit în zilele cele de pe urmă?"

O rază de iubire nespūsă lumină fața lui, pe când zise:

"Domnul în deosebite chipuri și-a arătat bunătatea sa față cu mine; înse tu, Esther, ești strălucirea cea mai bogată a bunătății lui."

El o trase la peptul său și o sărută de mai multe ori.

"Și acum," continuă el, "acum ascultă, pentru ce am ris în dimineața asta. Tinerele acela mi-a reîmprospetat înfățișarea tătăne-său, cum era acesta în florea tinerețelor. Inima mă împingea, să-l salut, zilele cercetării mele trecuseră, și durerea mea ajunsese la sfârșit. Abia m'am putut stăpâni, ca să nu strig cu glas mare. Mă simțiam îndemnat, să-l prind de mână și să-i arăt bogăția, ce am adunat-o, și să-i zic: Veđi acestea toate sînt ale tale, și eu sînt sclavul tău, gata de a fi absolut! Și acesta aș fi și făcut-o, Esther, și așa aș fi grăit, dar trei gânduri m'au cuprins în clipa aceea și m'au reținut. Voiu, să fiu încredințat, că el e fiul stăpânului meu, — asta a fost gândul cel dintăiu. De cum va el e fiul stăpânului meu, atunci voiu să-i recunosc în cât va firea. Între aceia, cari se nase din părinți bogați, Esther, sînt mulți, în mâinile cărora averea e blăstēm."

El se opri, în vreme ce mâinile i-se făcură pumnii, și glasul îi tremura. "Esther, socotesce chinurile, — cu cari m'a chinuit mână Romanului; o, nu numai a lui Grat; slugile acelea, cari au executat întăia și a doua oră porunca lui, au fost Romani, și ei toți au ris cu hohot, când m'au audiat strigănd de durere. Socotesce trupul meu frânt, socotesce anii, cari i-am trăit ca schilav miser; cugetă-te la mamă-ta colo în mormintul ei solitar, căreia i-au frânt sufletul în tocmai ca mie trupul. Găndesce-te la miseria familiei stăpânului meu, de cum va ea mai trăesce, și la cruditatea, cu care au stins-o, de cum va ea a murit; găndesce-te la toate acestea și pe dragostea ceriului, fică mea, spune-mi, ore spre rēsbunarea lor să nu cadă nici un fir de păr, să nu curgă nici un picur de sânger? Nu-mi grăi despre cuvintul profetilor, că a Domnului e rēsbunarea. Ore nu pedepsece el prin instrumente, în tocmai pe cum își vedesce iubirea prin instrumente? Nu sînt ore mai numeoroși ostașii lui de cât

profetii lui? Nu e ore a lui legea: Ochii pentru ochii, dinte pentru dinte? O, în toți anii aceștia eu tot de rēsbunare am visat, pentru ea m'am rugat și de ea m'am îngrijit și pentru ea am stors răbdare din creșterea bogăției mele. Viu e Domnul, eu am sperat, că bogăția asta imi va da o dată putința de a pedepsi pe acei fărădelege! Și când tinerele a grăit despre destoincia sa în manuearea armelor și într'aceea n'a voit, să spună scopul său, atunci eu am înțeles, până ce încă grăia, am înțeles acest scop — rēsbunare! Și asta, Esther, asta a fost al treilea gând, care m'a făcut, să rămân rece și nemilos, până ce grăi, și m'a făcut, să rîd după ce s'a dus."

Esther măguli mâinile veștede ale tatălui său, și în vreme ce spiritul ei alergă dimpreună cu al lui în viitoriū, zise:

"El s'a dus. Ore veni-va ăra?"

"Da! Malluch, credinciosul meu Malluch îl va urmări și-l va readuce, în dată ce voiū fi gata."

"Și când va fi acesta, tată?"

"Nu preste mult. El crede, că toți martorii lui au murit. Dar unul e încă în viață, care sigur îl va recunosce, de cum va el e întru adevăr fiul stăpânului meu."

"Mamă-sa?"

"Nu, fică mea! Voiū chema mărturia; până atunci să lăsăm afacerea în grijea Domnului. sînt oboșit. Chēmă pe Abimelech!"

Esther chemă servitorul și apoi însoți pe tatăl său în casă.

V.

Neliniște.

Când Ben Hur ieși din depositul cel mare de mărfuri, o făcu cu gândul, că s'a adaus încă una la desamăgirile cele multe, de cari a avut parte, până ce a căutat pe iubiții săi. Și esperința asta îl deprimă cu atât mai tare, cu cât îi erau mai scumpe obiectele dorului său. Pe el îl chinuia sentimentul că e părăsit, și sentimentul acesta e mai potrivit ca ori care altul, ca unui suflet deprimat să-i răpescă și restul cel mai de pe urmă al interesului de a mai trăi.

Prin popor și printre mărfurile grămădite își făcu cale până la marginea locului de debarcare. El simția dorul de umbra rēcorosă din adăncul riului celui ce curgea a lene și părea, că va să se oprască, pentru ca să-l primescă. Dar antidotul acestui farmec a fost, că el își aduse a minte de cuvintele soțului său de călătorie: "Mai bine a fi un verme și a se nutri din fragile Dafnei de cât a fi óspele unui împărat." El se întorse și se duse de grab prin locul de debarcare la vale și până la ospetărie.

"Calea, ce duce la Dafne?" răspuse ispravnicul ospetăriei surprins de întrebarea acesta a lui Ben Hur. "N'ai mai fost nici o dată aici? Atunci privesce ziua acesta de cea mai fericită din viața ta. Calea nu o poți greși. Drumul cel mai de aproape din stînga, ce duce spre sud, te duce de-a dreptul la muntele Sulpiū, pe vîrfu cărui e altariul lui Joe și amfiteatrul. Mergi alătura cu el până la a treia stradă de încrucisare, cunoscută sub numele colonada lui Irod. Acolo întorche-te în drepta și mergi apoi în dreapta asta prin vechea cetate a lui Seleuc până la porța de bronz a lui Epifane. Acolo se

incepe calea, ce duce la Dafne, — și zeii să te scutescă!"

Ben Hur a mai dat câte va porunci cu privire la bagajul său și apoi a pornit.

(Va urma.)

Bibliografie.

"Convorbiri literare" Nr. 1 a apărut cu următorul sumariū: T. Maiorescu, De la detronarea lui Cuza. — I. Negruzzi, Amintiri din junimea. — N. Volenti, S'a întors (poesie). — D. Onciul, Populațiunea Ungariei și Ardealului 1720—21. — Dem. S. Demetrescu, Sonet — W. Shakespeare, Femea îndărătnică (comedie traducere de Haralamb G. Lecca). — D. Nanu, Din Neant (poesie). — D. Evolceanu, Aeneis de G. Coșbuc. — Săn-Petranul, În zorii (poesie). — D. C. Nădejde, Năpasta de I. L. Carageale (studii literar). — Al. Antemireanu, Antoniu și Cleopatra — Revista publicațiilor.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Îndreptariū

în cauza dărilor directe de stat, pentru oficiile parohiale gr. catolice. Blaș 1896.

Broșura constă din 39 pagine, în cari se dau inviațiunile cele mai bune, cum au să purcedă oficiile parohiale și curatoratele, cum și privații la aruncarea și conscrierea dărilor de stat și anume: 1. a dării de case, 2. a dării de câștig, 3. a dării după camele, 4. a dării supletōre generale de venit, 5. a taxei de scutire dela miliție, 6. a dării de arme și de vînat și 7. comisiunile pentru aruncarea dărilor. — Prețu unei broșuri e 8 cr., expedită franco sub fașe 11 cr.

Posta Redacțiunii. On. G. B. în Telechi-Recea: Rēspuns urmēză separat.

Editor și redactor rēspundător:

Dr Victor Szmigelski.

Concurs la fundațiunile:

Filipan, Caian și Timariū.

Spre ocuparea următōrelor dotațiuni anuale din fundațiunii aggreimate fondului Bobian:

I. Din fundațiunea Filipaniană I. de 32 fl. 55 cr., carea a devenit vacantă prin mōrtea protopopului Biei Zacharie Bran.

Concurenții au să documenteze: 1. că se țin de clerul român greco-catolic, 2. că sînt consăngeni cu fundatorul de pia memorie Vasiliū Filipan fost preposit capitular în Blaș.

II. Din fundațiunea Caianiană de 32 fl., carea a devenit vacantă tot prin mōrtea protopopului numit mai sus.

Concurenții vor avē să documenteze, că se țin de clerul român gr. cat al Diecesei Făgărașului și se află în cura animarum. Dintre concurenții cei ce vor dovedi, că sînt consăngeni sau afini cu fundatorul de pia memorie Demetriū sen. Caian, fost preposit capitular în Blaș, vor avē preferință.

III. Din Fundațiunea Timariană de 48 fl. 82 cr. devenită vacantă prin mōrtea fostului profesor Francisc Giulan.

Concurenții vor avē să documenteze, că se țin de clerul român gr. cat. al diecesei Făgărașului și se află în cura animarum.

Concursele în calea respectivelor oficii protopopesce să se așternă la acest Consistoriū până la 10 April 1897.

Blaș din ședința consistorială ținută în 6 Februar 1897.

Victor Mihályi m. p.
Archiepiscop și Mitropolit de
Alba Iulia și Făgăraș.

8) 2—3